

Via specifieke partnerschappen wordt de participatie met sectoren en beleidsvelden vergroot. Er worden richtlijnen, opleidingen in wetgeving en begeleiding aangeboden, en voorbeeldprojecten aangeleverd. De samenwerking met andere administraties en met de private sector wordt uitgebreid om de integratie van natuurbehoud, natuurherstel en ontwikkelingsmaatregelen in hun projectplanning te versterken. Het instrument van de passende beoordeling zal geoptimaliseerd worden met de ontwikkeling van een effectenindicator om maximale transparantie, objectiviteit en rechtszekerheid te garanderen.

In aanloop naar 2012 zal Vlaanderen een ontwerpstrategie voorbereiden in het kader van internationale samenwerking. Hierin worden lopende initiatieven ingepast (bv. het Vlaams Partnerschap Water voor Ontwikkeling en het Vlaams Fonds Tropisch Bos). Andere beleidsdomeinen (bv. Buitenlands Beleid, Wetenschap en Innovatie) zullen hierbij betrokken worden. Afstemming met andere beleidsniveaus zal worden verzorgd en relevante betrokken actoren zullen aangesproken worden om insteken te leveren. Gewest- en grensoverschrijdende samenwerking en integratie wordt versterkt door mee te werken aan Europese cofinancieringsprojecten en door het inzetten van projecten rond de integratie van natuur- en recreatienetwerken.

Vlaanderen neemt deel aan biodiversiteitonderzoek van het 7e Europese kaderprogramma en de onderzoeksactiviteiten ter ondersteuning van de 2010-doelstelling (☞ 35).

Er worden instrumenten m.b.t. begeleiding en informatieverstrekking ontwikkeld om uitvoering te geven aan de bepalingen van het milieuhandhavingsdecreet.

8.9. Mest

INTERNATIONAAL/EUROPEES BELEID

De Nitraatrichtlijn (1991) heeft als doel de verontreiniging van water door nitraten uit agrarische bronnen te verminderen en te voorkomen. De richtlijn verplicht elke lidstaat kwetsbare wateren en kwetsbare zones af te bakenen. Binnen deze kwetsbare zones moeten actieprogramma's worden opgesteld om eutrofiëring tegen te gaan en mens en ecosysteem te beschermen tegen nitraatverontreiniging.

De kaderrichtlijn Water (2000) bepaalt dat tegen eind 2015 een 'goede oppervlaktewatertoestand' en een 'goede grondwatertoestand' moet worden bereikt in alle Europese wateren. De richtlijn legt karakteristieke doelstellingen op voor oppervlaktewater, grondwater en voor het water in beschermde gebieden. Voor de waterkwaliteitsdoelstellingen heeft de kaderrichtlijn Water een meer bindend karakter dan de Nitraatrichtlijn.

De NEC-richtlijn geeft aan welke maximale emissieplafonds voor o.a. ammoniak gelden. De lidstaat dient gepaste acties te nemen om deze niet te overschrijden.

LOPEND VLAAMS BELEID

Het mestbeleid werd door MAP2bis (2000) gericht op drie pijlers: (1) aanpak aan de bron, (2) oordeelkundige bemesting en (3) mestverwerking en export. De doelstelling van dit beleid was het mestoverschot op niveau Vlaanderen wegwerken, wat ook grotendeels gerealiseerd werd. De belangrijkste bijdragen werden geleverd door de afbouw van de veestapel en het gebruik van nutriëntenarme voeders (pijler 1) en verwerking en export

van een deel van de mestproductie (pijler 2). Ondanks de afname van het mestoverschot blijft de waterkwaliteit een probleem.

De hoofddoelstelling van het mestbeleid verschuift met een aangepast mestdecreet vanaf 2007 naar het verbeteren van de waterkwaliteit, door o.a. meer aandacht voor oordeelkundig en gericht toepassen van bemesting, rekening houdend met de behoeften van de specifieke gewassen en het tijdstip waarop de gewassen nutriënten nodig hebben. Vlaanderen werd vanaf 2007 volledig kwetsbaar gebied, en onder sterk gecontroleerde voorwaarden werd een derogatie (afwijking op de strenge bemestingsnorm) geïmplementeerd. Mestproductie wordt onder controle gehouden door een systeem van verhandelbare emissierechten. Mestverwerking en export worden nog belangrijker, want uitbreiding is mogelijk mits mestverwerking. Het mestbeleid legt voortaan ook veel meer het accent op adviseren en sensibiliseren. Een ander belangrijk punt is het aanpakken van de nutriëntenverliezen in de tuinbouw. Daarnaast draagt het mestbeleid ook bij tot het realiseren van het bestaande en toekomstige NEC-plafond voor NH_3 -emissie.

AANDACHTSPUNTEN VOOR DE KOMENDE PLANPERIODE

Zowel in het kader van de Nitraatrichtlijn als in het kader van de NEC-richtlijn zullen de huidige instrumenten om de mestproductie en mestgebruik onder controle te houden (aanpak aan de bron, mestverwerking en export, oordeelkundige bemesting), van belang blijven. Het behalen van een goede waterkwaliteit voor stikstof en fosfor staat voorop. In het kader van de Nitraatrichtlijn werkte Vlaanderen een nieuw actieprogramma uit en een verlenging van de derogatie voor de periode 2011-14 (☞ 36).

De bemestingsnormen worden verlaagd op basis van de N-opname en P-export door de diverse gewassen.

Advies aan en sensibilisering van individuele landbouwbedrijven worden versterkt. Hiervoor wordt de digitale dienstverlening geoptimaliseerd. Handhaving blijft de sluitsteen voor een doelgericht mestbeleid. Verdere vereenvoudiging van het mestbeleid wordt nagestreefd.

Conform de doelstellingen van de kaderrichtlijn Water worden de bemestingsnormen meer en meer gedifferentieerd in functie van de gewassen of gewascombinaties en de grondsoort. Als aanvulling op het generieke beleid is een meer gebiedsgerichte opvolging van bedrijven in probleemgebieden of -sectoren aangewezen (☞ 25). Een geïntegreerde monitoring van landbouwpercelen draagt bij tot het nemen van de meest geschikte begeleidende maatregelen in functie van een goede toestand van stikstof, fosfor en koolstof in de landbouwbodem.

Ten gevolge van de aangescherpte fosfaatnormering is de gecumuleerde afbouw van de fosfaatvoorraad voorzien met 4,4 miljoen kg tegen 2018. Voor fosfaat kunnen bijkomende maatregelen aangewezen zijn om afspoeling en doorslag te verminderen, naast het meer doelgericht en gebiedsgericht inzetten van bestaande maatregelen, zoals erosiebestrijding. Voor ammoniak blijft een generiek beleid de beste aanpak, gezien het gedrag van ammoniak in de lucht en zolang de achtergrondconcentratie van NH_3 hoog is. Mestverwerking en export van dierlijke mest zijn een essentiële schakel in het Vlaamse mestbeleid. Strategielijnen voor mestverwerking dienen bij te dragen tot een duurzame landbouw. Hierbij dienen de volgende pistes verder uitgebouwd te worden:

- het sturen van mestverwerkingsinitiatieven in de richting van hoogwaardige mestverwerkingsproducten (stabiele producten met aangepaste nutriënten-inhoud en een hoog organisch stofgehalte);
- het zoeken naar alternatieve oplossingen voor nevenproducten of minderwaardige producten uit mestverwerking;
- het stimuleren van mestverwerkingsinitiatieven die een bijdrage leveren aan het energie(klimaat)probleem (leveren van groene stroom uit vergisting bv.);
- het maximaliseren van de recuperatie van energie, nutriënten en water met het oog op kringsluiting;
- het gericht onder controle houden van emissies bij mestverwerking;
- een aangepast beleid vooropstellen waarbij waardevolle producten uit mestverwerking kunnen bijdragen tot de wederopbouw van het organisch koolstofgehalte van de Vlaamse landbouwgronden.

Ook een goede marketingstrategie voor Vlaamse mestverwerkingsproducten, die de meerwaarde van deze hoogwaardige landbouwgrondstoffen benadrukt, zal hierbij van belang zijn.

8.10. Lokale leefkwaliteit

INTERNATIONAAL/EUROPEES BELEID

Europa is de laatste jaren actief geworden op het vlak van geluidsbeleid. De richtlijn Omgevingslawaai bepaalt voor een groot stuk de Vlaamse werking. Voor grote agglomeraties, belangrijke wegen, spoorlijnen en luchthavens moeten geluidskaarten worden opgemaakt. Deze kaarten dienen ook als basis voor geluidsplannen bij belangrijke knelpunten. Ook het beleid rond stiltegebieden wordt hierop afgestemd. Voor de luchthaven Brussels Airport dient bovendien rekening gehouden met de richtlijn 2002/30/EG, die de geluidgerelateerde exploitatie van luchthavens regelt.

LOPEND VLAAMS BELEID

Geluidskaarten zijn opgemaakt voor wegen, spoorwegen en luchthavens van de eerste fase en in voorbereiding voor de tweede fase en voor de agglomeraties Gent en Antwerpen (fase 1) en Brugge (fase 2). Deze kaarten worden aan de bevolking gecommuniceerd via het internet. Om de blootstelling aan lawaai te verminderen, werden actieplannen opgesteld. Deze actieplannen worden verder verfijnd op basis van de gegevens uit de kaarten.

Het geluidsbeleid rond Brussels Airport was beperkt omdat politieke akkoorden met het Brussels gewest uitbleven. Ondertussen is een werkgroep tussen de gewesten en de federale overheid opgericht. Het geluidsniveau rond Brussels Airport wordt continu opgevolgd. De geluidsimmissie is tijdens de vorige planperiode(n) gedaald o.a. door geluidsemisiebeperingen voor de vliegtuigen 's nachts (federaal geregeld). De geluidsbelasting rond Brussels Airport wordt verder teruggedrongen door een beperking van het aantal nachtelijke bewegingen via de milieuvergunning en door de progressieve invoering van nieuwe, uitgebreide exploitatiebeperingen (federaal). Voor de andere luchthavens in Vlaanderen wordt vooral via de milieuvergunning gewerkt, maar er werden ook geluidskaarten opgemaakt.